

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Rizika a odpovědnost jednatelů

V praxi není výjimkou se setkat s jednatelem společnosti s ručením omezeným, kteří pojmají svou funkci jako neomezenou vládu nad svěřenou společností. Někteří z nich nejen takto smýšlejí, ale tímto způsobem se i chovají, což je dlouhodobě možné tehdy, když jsou současně jedinými majiteli obchodního podílu v dané společnosti.

Tento postoj jednatelů může být značně problematický, pokud je jejich společnost součástí koncernu, pokud se společnost ocitne ve finanční krizi nebo pokud nejsou současně jedinými majiteli společností a ostatní společníci se začínají domáhat vysvětlení ohledně osudu majetku společnosti, která je takovými jednatelem vedena.

Autoři už v rámci své praxi museli řešit několik situací popsaných výše. Obvyklé řešení vede přes veškerou snahu zabránit konfliktu k více či méně rychlému odchodu jednatele ze společnosti, přičemž rychlost odchodu je obvykle nepřímě úměrná velikosti jeho případného podílu na společnosti. Odchod jednatele ze společnosti je také často příležitostí k důkladnému poučení o odpovědnosti a rizicích spojených s výkonem jeho funkce.

Právní postavení jednatelů

Jednatelé jsou statutárním orgánem společnosti. Z právního hlediska je tedy jednatel oddělen od majitele obchodního podílu, a to i tehdy, když jde současně o jediného společníka. Tato nepříjemná skutečnost se projevuje hlavně v mezních situacích. Takovou mezní situaci může vyvolat především konkurz nebo exekuce, kdy jediní společníci společnosti sice mají svou odpovědnost omezenou do výše nesplaceného obchodního podílu, ale jako jednatelé odpovídají za řadu nestandardních operací, které z titulu své funkce schválili. Exekutoři a konkursní správci takové jednatele mají velmi rádi, protože z hlediska výtěžku majetku resp. konkursní podstaty nezajímavá společnost může po diskusi s jednatelem a upozorněním na implikace odpovědnosti za škodu a případného trestněprávního postihu vydat ještě mnohé skryté hodnoty.

Vztah jednatele ke společnosti by měla upravovat smlouva o výkonu funkce. Ta nezakládá pracovněprávní poměr podléhající režimu zákoníku práce, nýbrž jde o speciální obchodněprávní vztah. Ačkoliv se odborná právní veřejnost už dlouhou dobu zabývá otázkou možnosti souběhu pracovněprávního poměru ke společnosti s výkonem funkce podle obchodního zákoníku, nejvhodnější řešení stále představuje uzavření jediné smlouvy o výkonu funkce zastřešující veškerou činnost, kterou jednatel ve společnosti provozuje.

Jednatel je povinen vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře, zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, jejichž prozrazení třetím osobám by mohlo společnosti způsobit škodu, a rovněž se musí zdržet výkonu konkurenční činnosti.

Zvláštní povinnosti

Povinnosti jednatelů v rámci koncernu, tedy obchodní nebo finanční skupině podrobené jednotnému řízení, představují zvláštní kategorii. Jde zejména o povinnost jednatelů těchto společností zahrnout

do výroční zprávy také zprávu o vztazích, která obsahuje soupis vztahů v rámci skupiny, z důvodu posouzení, zda v rámci vztahů nedošlo k újmě jimi řízené společností. Mnoho jednatelů tuto svou povinnost opomíjí, což může především při prodeji části skupiny nebo v důsledku tlaku vyvíjeného minoritními společníky vést ke sporům a k následné povinnosti jednatele nahradit takto způsobenou škodu.

Stejně tak je nutno respektovat ustanovení obchodního zákoníku o poskytování půjček a zajištění mezi spřízněnými osobami. Pokud společnost zamýšlí poskytnout jednatelem půjčku či má dojít k financování personálně propojené společnosti, valná hromada musí udělit k této operaci souhlas. V praxi bývá tato povinnost mnohdy porušována, což má za následek vznik značného množství půjček považovaných podle judikatury Nejvyššího soudu za neplatné.

Aniž by se autoři v souvislosti s výše uvedeným chtěli pouštět do diskuse ohledně smyslu a výkladu ustanovení § 196a Obchodního zákoníku a důsledků postupu v rozporu s těmito ustanoveními, samotná neplatnost poskytnutých půjček paradoxně není dle našeho názoru skutečnou sankcí. Bez ohledu na to, že se v praxi dá setkat s množstvím velmi kreativních konstrukcí, které mají případnou neplatnost uzavřených půjček vyřešit, půjčka ve velmi zjednodušeném pojetí znamená to, že věřitel poskytuje určitou hodnotu dlužníkovi, který ji po určitém čase vrací. Neplatnost poskytnuté půjčky pak znamená, že v rámci řešení otázky plnění z neplatného právního úkonu věřitel získává po určitém čase zpět od dlužníka určitou hodnotu. Sankce neplatnosti se v tomto případě zcela májí svým účinkem a zůstává dokladem zbytečné regulace obchodních vztahů.

Odpovědnost jednatele

Jednatelé nesou neomezenou odpovědnost s ohledem na výši škody vzniklé porušením jejich povinností při výkonu funkce, a to společně a nerozdílně. Tuto odpovědnost nelze nijak omezit nebo vyloučit. Na této skutečnosti nic nemůže změnit ani smlouva o výkonu funkce, zakladatelská listina nebo společenská smlouva či stanovy.

V situaci, kdy odpovědný jednatel neuhradí vzniklou škodu a věřitelé společnosti nemohou dosáhnout uspokojení své pohledávky z majetku společnosti, ať už z důvodu její platební neschopnosti nebo z důvodu pozastavení plateb, ručí jednatelé, kteří odpovídají společnosti za škodu, za závazky společnosti společně a nerozdílně.

Shora uvedené skutečnosti nabývají na významu zejména v procesu akvizice společnosti. Jednatel, který není zároveň majitelem obchodního podílu se tak může velmi snadno dostat do nepříjemné pozice. Majitel obchodního podílu, který zároveň vykonával funkci jednatele, má alespoň možnost dohodnout se s kupujícím na tom, že získá chytře strukturovanou indemnitu řídicí se jiným než českým právem a postavenou pokud možno na závazku společností se sídlem mimo Českou republiku. V době standardizace akvizičních struktur zřizovaných v rámci kyperských holdingů by shora uvedené nemělo být zásadním problémem.

Trestněprávní odpovědnost

Právní řád České republiky dosud neobsahuje úpravu trestní odpovědnosti právnických osob. Pokud tedy společnost svým jednáním naplní znaky skutkové podstaty některého trestného činu, jsou z tohoto jednání trestně odpovědní právě jednatelé společnosti (jako statutární zástupci), a v tomto ohledu je jejich postavení obdobné jiným statutárním zástupcům nebo členům statutárních orgánů. Většinou však půjde o ekonomické trestné činy, u kterých k trestnosti nepostačuje zavinění ve formě nedbalosti, a prokázat úmysl jednatele spáchat trestný čin bývá značně problematické.

Na rozdíl od obchodněprávní roviny, kde je riziko a odpovědnost jednatelů poměrně vysoká, je

trestněprávní odpovědnost jednatelů a členů statutárních orgánů v porovnání s ostatními státy EU a USA mírnější. Téměř anekdoticky zní ve srovnání s kauzami ENRON, Siemens nebo Volskwagen/Škoda pasáže zprošťujících rozsudků v České republice. Například v kauze tajemných sponzorů ODS byl hlavní manažer zproštěn i zásluhou argumentace, že mu při podpisu daňového příznání nebylo známo, co podepisuje. Za zmínku stojí i kauza členů představenstva Komerční banky, kde bylo závažným argumentem zase to, že se schůzí představenstva, kde docházelo ke schvalování rizikových úvěrových operací, tito členové představenstva vůbec nezúčastňovali.

I přes smutný dopad shora uvedených kauz na právní jistotu a reputaci právnických profesí, resp. představu o vymahatelnosti práva ze strany veřejnosti platí, že dokud fungují instituty soukromého práva, není ingerence ze strany trestního práva do obchodních vztahů zcela žádoucí.

Mgr. Jan Hladký LL.M / Mgr. Ivan Rámeš
[Advokátní kancelář HAVEL & HOLÁSEK s.r.o.](#)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporáční autonomie](#)
- [Zákon Lugovéhoho: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)